

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Interview met de Burgemeester van Den Haag: Jan van Zanen Dijkstra, H.

Citation

Dijkstra, H. (2021). Interview met de Burgemeester van Den Haag: Jan van Zanen. *Bestuurskundige Berichten*, 36(2), 52-54. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3212695>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3212695>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Interview met de Burgemeester van Den Haag

Jan van Zanen

Hij werd vorig jaar dé man die in de Haagse politiek orde op zaken moest stellen: Jan van Zanen. De geboren Purmerender begon zijn politieke loopbaan bij de jongerentak van de VVD. In 1990 wordt hij gekozen voor de Utrechtse gemeenteraad, waar hij later ook wethouder wordt. Vervolgens is Van Zanen achtereenvolgens burgemeester in Amstelveen en Utrecht. Eind mei 2020 werd hij door de vertrouwenscommissie voorgedragen als nieuwe burgervader van de hofstad. Daarnaast is hij voorzitter van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG).

Op 1 juli 2020 werd u beëdigd als burgemeester en werd u de opvolger van partijgenoot Johan Remkes. Volgens hem waren de ambtelijk-bestuurlijke verhoudingen een ingewikkeld proces waarin meer geïnvesteerd moest worden. Wat was het belangrijkste advies wat dhr. Remkes aan u meegaf?

“Het belangrijkste advies dat hij me gaf was de rust te herstellen in het stadhuis. De gemeenteraad kwam uit een roerige en hectische periode. De Rijksrecherche was bij twee wethouders binnengevallen, de burgemeester opgestapt, er waren meerdere integriteitsaffaires en verhoudingen waren verstoord. De rust moet terugkeren, het vertrouwen hersteld. Johan Remkes had daarin de eerste stappen gezet, het was en is aan mij om daar opvolging aan te geven.”

In Den Haag bent u gekozen door de gemeenteraad. U staat echter bekend als een voorstander van de gekozen burgemeester. Waarom bent u daar voorstander van?

“Ik ben van mening dat inwoners heel goed zelf een keuze kunnen maken in wie zij als burgemeester willen hebben, de centrale figuur in de eigen gemeente. Ook ben ik voorstander van burgemeesters van lokale partijen. Slechts drie procent van mijn ambtsgenoten is lid van een lokale partij. Verkiezingen biedt kandidaten van alle partijen een gelijke kans om dit ambt uit te

oefenen.”

Als burgemeester hebt u een belangrijke taak op het gebied van openbare orde en veiligheid. In uw eerste jaar als burgemeester waren er een hoop incidenten: geweld op Scheveningen, onrust in de Schilderswijk en grote demonstraties op het Malieveld. Kamervoorzitter Arib verzocht u om demonstraties voor het Kamergebouw niet meer toe te staan én Amnesty International wil graag een onafhankelijk onderzoek naar politieoptreden in Den Haag. Waar ligt volgens u de balans tussen het demonstratierecht en veiligheid? Ervaart u bij deze (crisis)situaties ook druk uit de landelijke politiek?

“Het demonstratierecht is voor mij, als burgemeester, een groot goed. Demonstreren is een grondrecht en dat mag en wil ik niet lichtzinnig beperken. Soms is dat nodig, vanwege gezondheid, verkeersveiligheid of vrees voor wanordelijkheden. Mijn focus is gericht op mogelijk maken van demonstraties, niet op beperken. Dat is de reden dat we niet alle demonstraties voor de Tweede Kamer hebben verboden. Spontane demonstraties verplaatsen we naar het Malieveld of de Koekamp, maar voor aangemelde demonstraties blijft ruimte op het Plein. Het is belangrijk dat betogingen kunnen plaatsvinden dichtbij degenen tot wie demonstranten hun boodschap richten. Er is altijd

druk vanuit de landelijke politiek, maar zij realiseren zich ook dat het uiteindelijk de burgemeester is die over de openbare orde gaat.”

Over het verschil tussen Den Haag en Utrecht schreef u: “Hier bemoeien zich ook Kamerleden, ministers, het Koninklijk Huis, ambassadeurs en Kamervoorzitters zich met de stad. Dat vertraagt en ik dacht dat ik de burgemeester was”. Komen goede besluiten niet juist voort uit inspraak van andere partijen?

“In Den Haag is iedereen zeer betrokken. Dat is een goede zaak en dat komt besluiten ten goede. Iedereen kan namelijk duidelijk maken wat zijn belang is. Het is aan mij als burgemeester om daar een goede weging in te maken.”

Tegen omroep West gaf u aan dat u integriteit, na veiligheid, als belangrijkste taak ziet. Daarbij gaat het natuurlijk al snel over de integriteitsproblemen die spelen op het stadhuis en in de gemeenteraad, zoals het onderzoek naar leden van Hart voor Den Haag en de zaak rond cultuurpaleis Amare. In september 2020 gaf u aan dat er nog veel moest gebeuren voordat er een beter integriteitssysteem zou zijn. Welke stappen zijn inmiddels gezet voor het bevorderen van integriteit?

“Integriteit is niet iets wat een burgemeester in zijn eentje kan verbeteren. Er was een mentaliteitsverandering nodig, die van hoog tot laag in de organisatie en in de gemeenteraad wordt gevoeld. Ik merk aan iedereen dat die zijn steentje wil bijdragen. Zo is een belangrijk onderdeel van integriteit dat er zoveel mogelijk transparantie wordt nagestreefd. Alles wat in het openbaar kan, moet in het openbaar plaatsvinden en stukken moeten alleen geheim zijn als dat echt nodig is. Daarin hebben college en gemeenteraad de eerste stappen gezet. Dat is een goede zaak, omdat openheid zal leiden tot een volgende stap in de cultuurverandering.”

De VNG wordt vaak gezien als één van de machtigste lobbyorganisaties in Den Haag. Wat is volgens u de kracht van een effectieve lobby?

“Lobby heeft als doel je inzet en standpunten op zo’n manier voor het voetlicht te brengen dat de ontvangende partij ze meeweegt en meeneemt in verdere besluitvorming. Het is dus van belang dat je die standpunten op een vroeg moment deelt en tijdig aan diverse tafels zit. Van groot belang daarbij is uiteraard de kracht van de argumenten die je inbrengt, hoe sterker die zijn hoe groter de kans dat ze worden meegenomen.”

Volgens u moeten ook lokale partijen aanspraak kunnen maken op subsidie. Zou er ook meer transparantie moeten komen over de financiering van lokale partijen in het algemeen?

“Ik ben inderdaad van mening dat lokale partijen ook aanspraak moeten kunnen maken op subsidie. Lokale politieke partijen hebben namelijk geen toegang tot de 25 miljoen euro subsidie die de Rijksoverheid jaarlijks beschikbaar stelt. Zij hebben daar net zoveel recht op als ‘landelijke’ partijen die lokaal actief zijn. En ja, transparantie over de financiering van politieke partijen is van groot belang. Dit geldt overigens niet alleen voor de lokale partijen, maar voor alle politieke partijen.”

Bij de decentralisaties in het sociaal domein van 2015 zijn er veel taken overgedragen aan de gemeenten. Op de financiering is gekort. U beschreef dat eerder als: ‘wel de taken, niet de knaken’. In veel gemeenten zijn er problemen ontstaan. Ziet u de decentralisaties van 2015 als een fiasco?

“Nee, zeer zeker niet. Ik sta nog steeds achter de visie daarachter. Gemeenten staan het meest dichtbij inwoners. Dat maakt dat we weten wat onze inwoners nodig hebben en wij ze het beste kunnen helpen. Het probleem is dat gelijktijdig met de decentralisaties een bezuiniging op die taken is doorgevoerd. Daar moet snel een oplossing voor gevonden worden, zodat gemeenten de taken die ze hebben ook goed kunnen uitvoeren en we onze inwoners kunnen helpen als ze die hulp nodig hebben.”

Ook schreef u een brandbrief over deze structurele financiële tekorten bij gemeenten. Hoe moet het Rijk hiervoor schuiven in de begroting? Een andere oplossing schuilt in meer lokale belastingen. Hoe voorkomen we daarbij dat er ongelijkheid tussen gemeenten ontstaat?

“Onderzoek heeft uitgewezen dat gemeenten per jaar 1.7 miljard tekort komen voor de jeugdzorg. Dat is een fors bedrag dat gemeenten nu op een andere manier moeten opbrengen, bijvoorbeeld door bezuinigingen op voorzieningen, het verhogen van de OZB belasting of het interen op reserves. Dat is voor gemeenten niet meer vol te houden. Er moet dus meer geld van het rijk naar het gemeentefonds. Nu overgaan tot lokale belastingen zou niet het juiste moment zijn. Er moet eerst een oplossing komen voor de tekorten die er al zijn bij gemeenten.”

U bent natuurlijk ook de burgemeester van alle Haagse studenten. Utrecht is door de 70.000 studenten écht een flinke studentenstad, met de bijbehorende sfeer. Heeft Den Haag het karakter van een studentenstad, en kunnen we iets leren van Utrecht?

“In Utrecht is een groter deel van de inwoners student dan hier, omdat Den Haag geen traditionele studentenstad is. Toch is Den Haag, met de Campus Den Haag van de Universiteit Leiden en het toenemend aantal masters van de TU/Delft die hier plaatsvinden, steeds meer een studentenstad aan het worden. Als Den Haag groeit als studentenstad en er meer studenten in Den Haag komen wonen, dan zal dat voor sommigen best even wennen zijn. In Utrecht heb ik gezien dat studenten en mensen die al langer in de stad woonden doorgaans goed met elkaar kunnen leven. Dat gun ik Den Haag ook.”

Universiteit Leiden heeft ambitieuze plannen met Campus Den Haag. De komende tien jaar komen er nog 3.000 studenten bij. De schaarste op de woningmarkt is nu al groot en de plannen voor nieuwe studentenwoningen lopen achter bij deze groei. Kunnen alle Haagse studenten in de toekomst nog wel in de stad wonen?

“Daar wordt hard aan gewerkt. De opgave voor Den Haag is groot. Den Haag is ingeklemd tussen de zee en andere gemeenten. Er is geen ruimte om grootse studentencomplexen te bouwen op lege plekken in de stad, zonder dat er veel groen verloren gaat. Daarom gaat Den Haag de hoogte in. Rond station Hollands Spoor, waar ROC Mondriaan en de Haagse Hogeschool zijn gevestigd, komt de College Campus. Daar komen meer studentenwoningen, want ook studenten horen erbij.”

Het afgelopen jaar hebt u kennis gemaakt met de stad. Wat is het mooiste plekje van Den Haag?

“Dat is moeilijk te zeggen. Ik ben onder de indruk van al het groen, de prachtige lanen en de mooie gebouwen. Dat is nog veel mooier dan ik had verwacht. Als ik echt moet kiezen, dan ga ik voor de zee. Ben altijd enorm fan van de zee geweest. Kan er nu op mijn fiets in tien minuten naartoe, dat vind ik fantastisch.”

Tot slot: oud-partijgenoot Geert Dales noemde u eerder dit jaar in een opinieartikel een goede opvolger van Rutte als minister-president: “De VVD heeft zo iemand in huis. De naam is Jan van Zanen. Zijn politiek-bestuurlijke staat van dienst is vlekkeloos. Zijn ervaring lang en breed. Jan is de rust zelve en doet in hoffelijkheid en jovialiteit geenszins onder voor Mark Rutte. Jan zit al in Den Haag, hij hoeft niet eens te verhuizen”. Zou u ooit minister-president willen worden?

“Dit zijn natuurlijk hele warme woorden van Geert Dales, maar mijn voorkeur gaat toch echt uit naar de lokale politiek. Sinds 1990 ben ik actief in de lokale politiek, als gemeenteraadslid, wethouder of burgemeester. Ik voel me dus echt thuis in de lokale politiek. Het directe contact met inwoners en samen met de gemeenteraad en de wethouders de problemen in een stad aanpakken. Daar wil ik me ook de komende jaren nog graag voor inzetten.”

